



## **Gästkrönika nr 1: Jag tyckte om att gå i skolan.**

Det är möjligt att jag skönmålar, men så här minns jag:

I grundskolan minns jag lärare som gillade barn, som såg oss och höll oss i handen på människomognadens vingliga stig. Prov hade man någon gång, och jag fattade aldrig riktigt varför.

Gymnasieskolan där jag gick i slutet på 60-talet var också på den tiden utsatt för reform. Vi skulle få siffror istället för bokstäver i betyget. Vi skulle jämföras med varandra i graderad skala och diskussionerna med lärarna gick höga om hur vettigt det var. Det var ingen lärare som försvarade det.

Men skolan skulle fostra kritiska medborgare och ju mer kritiska och diskuterande vi blev desto gladare blev lärarna, de lärare jag minns, de som var viktiga för mig.

Vi skulle förändra världen. Så var det ju. Kunskap är makt, hette det.

Dagens skola ser jag genom mina barn. Jag ser barn med en starkare självkänsla än vi vågade ha. Men jag ser något annat också.

Yngsta grabben som går i åttan kommer hem oerhört upprörd. Här har han smällt i sig hela spanska läxan på 30 glosor och så blev det inget prov. Upprörande. Vi försöker förklara att spanska är ett språk som man har nytta av att kunna i resten av livet. Det var inget tungt argument. Till provet i matte hade han jobbat för MVG, men fick, bara VG. Hade glömt att skriva dit något som han faktiskt kunde. Vilken besvikelse. Vi försöker förklara att det viktiga är inte att göra alla rätt, utan att se det långsiktigt och inte göra om samma misstag två gånger. Klen tröst. Det här provet kommer inte tillbaka.

Ynglingen i gymnasiet förklarar att till provet på onsdag behöver man bara läsa om man siktar på MVG. Och eftersom han inte gör det behöver han inte läsa på...

Så här skriver idéhistorikern Sven-Erik Liedman i sin nya bok Hets, som är en uppgörelse med skolan och skolsystemet:

”Det är min övertygelse att den skola som nu håller på att ta form kommer att misslyckas. Den grundläggande föreställningen som bär upp 2010 och 2011 års skolreformer är att mänsklig kunskap först och främst ska utsättas för prov och betygssättas. Denna snäva inriktning sätter ofrånkomligen faktakunskaper i fokus. Det är nämligen främst kännedom om fakta som snabbt och lätt kan kontrolleras. I en tid när allt flera och snart alla fakta är lätta att komma åt på internet är en sådan inriktning föråldrad. Skolan borde istället lägga tyngdpunkten vid förståelse, överblick och kritisk sans. Behovet därav blir allt större ju mer oöverskådlig mängden av fakta blir.”

Framtiden tycks osäkrare än någonsin. Vilken sorts människa kommer att behövas i morgondagens samhälle? Filosofen Zygmunt Baumann uttrycker saken som så att vi sitter i flygplan på vägen in i framtiden och upptäcker att planet saknar piloter och att flygplatsen där vi ska landa ännu inte är byggd.

Skolforskaren och professorn Sir Ken Robertson säger ”If you're not prepared to be wrong, you will never come up with anything original”.

Han ger en skarp och galghumoristisk bild av skolsystemets tillstånd och framtidens kreativa utmaningar i RSA-animationen Changing Education Paradigms, som du lätt hittar på nätet. Den är ett måste om du arbetar i skolans värld och funderar på varför. Ken Robinson menar att uppdelningen i akademisk kunskap och praktiska

färdigheter som genomsyrar skolsystemen bygger på en myt om människan som är ett resultat av industrisamhällets produktionstänkande och behov av arbetskraft och en katastrof för de flesta människor. Divergent tänkande, att se flera svar och möjligheter på ett problem är det som kommer före kreativitet. Små barn har den förmågan i rikt mått, men skolan tar det ur dom; det finns ett rätt svar på alla frågor. Det som kommer på provet. De estetiska ämnena (the arts) erbjuder en koncentration och närvaro som öppnar för divergent tänkande och för kreativitet.

RSA (The Royal Society for the encouragement of Arts, manufactures and Commerce) som gjort den här animationen har en hemsida [www.thersa.org](http://www.thersa.org) som är intressant för dig som är intresserad av skol- och samhällsutvecklingsfrågor.

Ulla Wiklund beskriver sin väg in i kreativiteten via barndomens sånggrupp Smulorna, och den lust och kunskap som en ytterst obehörig musiklärare kunde förmedla.

Det är det första jag tar med mig från Ullas föreläsning: Lusten som förutsättning för kreativitet, lärande och utveckling.

Det andra är reflektionens betydelse. Det är i reflexionen, det divergenta tänkandet, som kunskapen går på djupet och kan omsättas i kreativitet.

Och det är här de estetiska lärprocesserna kommer in...

Molekylärbiologen och professorn Gunnar Bjursell forskar kring kultur och hälsa, Han stödjer varje påstående med vetenskapliga belägg. Han säger så här:

- Hjärnan reagerar positivt på beröring, på konst och musik.
- Att lyssna på musik tränar hjärnan, stärker kreativa processer och förbättrar koncentrationsförmågan.
- Kulturella aktiviteter frigör endorfiner som ger lust. Och lust är koppla till kreativitet.
- Bild, musik och dans skapar nya kopplingar mellan vänster och höger hjärnhalva och gör dej gladare, friskare och helt enkelt smartare.

The Wow-factor är en rapport som skolforskaren, professor Anne Bamford genomfört för Unescos räkning. Hon har samlat statistik från skolsystem i 170 länder för att se hur studieresultat och kultur och konst på schemat hänger ihop. Hennes slutsatser är följande:

Skolor med bra undervisning i konst och kultur "Arts education" når bättre resultat generellt, även i andra ämnen. Läs och skrivkunskheten ökar. Språkinläring blir effektivare.

Aktiviteterna kring konst och kultur bidrar till bättre sammanhållning, ökad respekt, ökat ansvarstagande ökad tolerans och bidrar till ökad social och kulturell förståelse. Elever, lärare och föräldrar upplever skolan som mer meningsfull.

- Företagen letar inte efter människor som kan stava, säger Anne Bamford. De vill ha nyskapade människor som kan tänka "outside the box", som kan samarbeta och kommunicera. Allt detta utvecklas i rikt mått genom konstnärliga uttrycksformer.

När vi nu vet allt detta gäller det alltså att väva samman de estetiska språken med undervisningen i alla ämnen – som medel för reflektion, nya aha-upplevelser, nytt tänkande.

Det är väl bara att sätta igång.